

05/03/2026

Ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας Ιωάννης εκ βαθέων για τα χρόνια του διωγμού, την ενότητα των Ορθοδόξων Εκκλησιών και τον ανοιχτό διάλογο

[Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Αλβανίας](#)

Μιλώντας εκ βαθέων στο *Orthodox Observer* ο [Αρχιεπίσκοπος Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Ιωάννης](#) μοιράζεται τη συγκλονιστική προσωπική του πορεία προς την Ορθοδοξία μέσα στα χρόνια του ακραίου αθεϊστικού καθεστώτος στην Αλβανία όπου ακόμη και η κατοχή ενός Ευαγγελίου μπορούσε να οδηγήσει στη φυλακή.

Ο Μακαριώτατος περιγράφει πώς γνώρισε τον Χριστιανισμό μέσα από ένα

δανεισμένο βιβλίο και πώς αυτή η «αποκάλυψη», όπως την χαρακτηρίζει, σημάδεψε ολόκληρη τη ζωή και τη διακονία του. Παράλληλα, μιλά για τη σημασία της ορατής ενότητας των Ορθοδόξων Εκκλησιών, για την ευθύνη της Εκκλησίας να καταδικάζει την αδικία και όχι πρόσωπα, καθώς και για το παράδειγμα ειρηνικής συνύπαρξης και διαλόγου μεταξύ Χριστιανών και μουσουλμάνων στην Αλβανία, τονίζοντας ότι η αυθεντική Χριστιανική αγάπη είναι καθολική και απευθύνεται σε όλους τους ανθρώπους.

Στην κομμουνιστική Αλβανία, ο αθεϊσμός ήταν κατοχυρωμένος από το Σύνταγμα. Αρκούσε να έχει κανείς ένα αντίτυπο του Ευαγγελίου για να βρεθεί στη φυλακή για μια δεκαετία — αν ήταν τυχερός. Οι εκκλησίες είχαν καταστραφεί, οι κληρικοί είχαν εκτελεστεί και κάθε έκφραση θρησκευτικής ζωής είχε αναγκαστικά περάσει στην παρανομία. Τέτοιες ήταν οι συνθήκες όταν, ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Ιωάννης ήρθε για πρώτη φορά σε επαφή με τον Χριστιανισμό μέσα από ένα δανεικό βιβλίο.

«Δεν ήταν απλώς μια ανακάλυψη της πίστης», όπως ο ίδιος θα πει. «Ήταν μια αποκάλυψη».

Οι πρόγονοι του Αρχιεπισκόπου κ.κ. Ιωάννη ήταν Χριστιανοί, μέχρις ότου ένας Οθωμανός Αλβανός ηγεμόνας διέδωσε στα χωριά της νότιας Αλβανίας τον μπεκτασισμό, ένα θρησκευτικό ρεύμα που συνδυάζει στοιχεία της Ορθόδοξης Χριστιανικής παράδοσης και του σούφι Ισλάμ. Ωστόσο, όταν γεννήθηκε ο Αρχιεπίσκοπος κ.κ. Ιωάννης με το όνομα Φατμίρ Πελούσι, στο σπίτι του δεν υπήρχε απολύτως καμία θρησκευτική αναφορά. Ήρθε για πρώτη φορά σε επαφή με τη Χριστιανική πίστη στην τέταρτη τάξη του Λυκείου, όταν ένας φίλος του αδελφού του τού έδωσε ένα γαλλικό βιβλίο. Κανένας από τους δύο δεν ήξερε ότι ήταν το Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο.

Ο Αρχιεπίσκοπος κ.κ. Ιωάννης θα θυμηθεί: «Όταν διάβασα το Ευαγγέλιο, αισθάνθηκα ξανά τη χαρά τη χαρά των παιδικών μου χρόνων». Και θα φέρει στη μνήμη του την προστασία και τη θαλπωρή που ένιωθε ως το μικρότερο από τα οκτώ παιδιά της οικογένειας — ένα αίσθημα που χανόταν, καθώς μεγάλωνε. Η πρώτη προσευχή που έκανε ήταν απλή: «Σε ευχαριστώ, Θεέ μου, που μου ξανάδωσες τη χαρά των παιδικών μου χρόνων».

Βαπτίστηκε στις 24 Ιουνίου 1979, λαμβάνοντας το όνομα του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου. Μαζί του ήταν τρεις άνθρωποι μόνο: ένας ιερέας, ο ανάδοχός του και ένα μικρό αγόρι που στεκόταν απ' έξω, σκοπός.

Ο ιερέας που τον βάπτισε, ο π. Kosma Qirjo, διακινδύνευσε τα πάντα για να το κάνει· ένας άλλος ιερέας στη βόρεια πόλη της Σκόδρας είχε εκτελεστεί απλώς και μόνο επειδή είχε τελέσει βάπτιση.

«Πιο εύκολο ήταν να βρει κανείς δυναμίτη παρά ένα Ευαγγέλιο» λέει ο Αρχιεπίσκοπος κ.κ. Ιωάννης.

Όταν η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας άρχισε να ανασυγκροτείται, ο τότε Μητροπολίτης Ιωάννης, τιμώντας την πολυετή διακονία του π. Kosma κάτω από συνθήκες διωγμού, τον χειροτόνησε Επίσκοπο. Ο γιος του, το αγόρι που στη βάπτιση κρατούσε σκοπιά, είναι σήμερα και αυτός ιερέας.

Η προσωπική αυτή διαδρομή καθόρισε και τον τρόπο με τον οποίο ο Αρχιεπίσκοπος κ.κ. Ιωάννης ασκεί τη διακονία του. Όταν κάνει λόγο για την ανάγκη ενότητας των Ορθόδοξων Εκκλησιών, μιλά μέσα από την εμπειρία ενός λαού που κάποτε δεν είχε Εκκλησία και που ξέρει τι σημαίνει να την ανασυγκροτήσει κανείς από την αρχή.

«Η έμπρακτη ενότητα είναι μια μαρτυρία» λέει ο Αρχιεπίσκοπος κ. Ιωάννης. «Δίνει ελπίδα στον λαό μας, καθώς και σε εκείνους που στις μέρες μας δεν μπορούν να

εκφραστούν ελεύθερα και να διαλεχθούν».

«Είναι πολύ σημαντικό η ενότητα αυτή να γίνεται ορατή. Μπορούμε να την κρατήσουμε στην καρδιά μας, ωστόσο αυτό δεν αρκεί· η αληθινή ενότητα πρέπει να εκφράζεται».

Την Κυριακή της Ορθοδοξίας ο Αρχιεπίσκοπος κ. Ιωάννης τέλεσε τη Θεία Λειτουργία μαζί με κληρικούς και ιεράρχες από δέκα διαφορετικές εκκλησιαστικές δικαιοδοσίες. Η κοινή αυτή Θεία Λειτουργία, όπως θα πει, αναδεικνύει τη σημασία μιας ενότητας που γίνεται ορατή.

«Μεταφέραμε ένα μήνυμα και είδα την ανταπόκριση του κόσμου» αναφέρει ο Αρχιεπίσκοπος κ.κ. Ιωάννης. «Ήταν όλοι χαρούμενοι· η κοινή παρουσία τούς έδωσε ελπίδα». «Οι ιεράρχες φέρουν ευθύνη όχι μόνο για τον εαυτό τους, αλλά και για τον λαό τους», συμπληρώνει.

Στην Αλβανία, η ενότητα για την οποία κάνει λόγο ο Αρχιεπίσκοπος κ.κ. Ιωάννης, δεν περιορίζεται μόνο στους Χριστιανούς, εκδηλώνεται και ανάμεσα στις διαφορετικές θρησκευτικές παραδόσεις. Οι Χριστιανικές και μουσουλμανικές κοινότητες της χώρας έχουν αναπτύξει αυτό που ο ίδιος αποκαλεί «διάλογο της ζωής», ο οποίος καλλιεργείται μέσα από τη συνύπαρξη, στο σχολείο, στη γειτονιά, στο οικογενειακό τραπέζι.

«Οι άνθρωποι ζουν μαζί» τονίζει ο Αρχιεπίσκοπος κ.κ. Ιωάννης. «Μπορούμε να ζήσουμε ειρηνικά, όταν υπάρχει αμοιβαίος σεβασμός και αγάπη».

Στα διαθρησκευτικά συμβούλια της Αλβανίας η προεδρία αλλάζει κάθε χρόνο ανάμεσα στους εκπροσώπους των θρησκευτικών κοινοτήτων. «Έπειτα από κάθε συνάντηση, καθόμαστε όλοι μαζί σε κοινό δείπνο» θα εξηγήσει ο Αρχιεπίσκοπος. «Αν η συνάντηση γίνει σε εκκλησία, τότε το οργανώνουμε εμείς· αν γίνει σε τζαμί, το αναλαμβάνουν εκείνοι».

«Αυτό ενισχύει τη συνοχή της κοινωνίας και της χώρας» προσθέτει. «Δημιουργούνται σχέσεις φιλίας – τους φίλους δεν τους πολεμάς».

Διηγείται ένα περιστατικό με μια ηλικιωμένη, που του είχε κάποτε εκμυστηρευτεί ότι κάθε φορά που συναντούσε τον τοπικό μουφτή (μουσουλμάνος θρησκευτικός δικαστής), αισθανόταν η ίδια φόβο. Όταν όμως είδε τον Αρχιεπίσκοπο κ. Ιωάννη να συνδιαλέγεται μαζί του, κάτι άλλαξε μέσα της. «“Τώρα που σας βλέπω μαζί του”, μου είπε, “τον βλέπω κι εγώ με άλλα μάτια”».

Και ο Αρχιεπίσκοπος συμπληρώνει: «Όταν μας βλέπουν να είμαστε μαζί, αυτό

περνά και στον κόσμο».

Στο ερώτημα πώς πρέπει να αντιδρά η Εκκλησία όταν η πίστη χρησιμοποιείται ως όπλο, ο Αρχιεπίσκοπος κ. Ιωάννης είναι κατηγορηματικός.

«Η χειραγώγηση της θρησκείας είναι αμαρτία» λέει. «Ο Αρχιεπίσκοπος [Αναστάσιος] έλεγε ότι το ζήτημα δεν είναι ποια πλευρά διαλέγει κανείς. Σημασία έχει να καταδικάζεται η αδικία».

Η πεποίθηση αυτή καθόρισε και τη στάση της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Αλβανίας απέναντι στον πόλεμο στην Ουκρανία. «Από τις πρώτες ημέρες της ρωσικής επίθεσης κατά της Ουκρανίας, η Εκκλησία μας τοποθετήθηκε με σαφή ανακοίνωση» επισημαίνει ο Αρχιεπίσκοπος κ.κ. Ιωάννης. «Κάθε Κυριακή, σε κάθε Θεία Λειτουργία, γινόταν προσευχή που καταδίκασε την επίθεση, και δέηση προς τον Θεό για την ειρήνη».

«Πιστεύω ότι η Εκκλησία της Αλβανίας ακολούθησε το παράδειγμα του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου» προσθέτει. «Όταν ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος κατηγορήθηκε ότι επιτίθεται στην αυτοκράτειρα και στον αυτοκράτορα εξαιτίας των λόγων του υπέρ της δικαιοσύνης, απάντησε τα εξής: “Ποτέ δεν μίλησα εναντίον προσώπων· πάντα μίλησα εναντίον της αδικίας”».

Τονίζει ότι ο Χριστιανισμός διδάσκει την καθολική και άνευ όρων αγάπη. «Είναι

αδύνατον να αγαπάς τον έναν και να μισείς τους υπόλοιπους» λέει. «Αν έχεις αγάπη, τότε αγαπάς τον καθένα· διαφορετικά δεν είναι αγάπη αληθινή».

Και για να το εξηγήσει, αναφέρει την περίπτωση ενός Ρουμάνου ιερέα, ο οποίος είχε περάσει στη φυλακή περίπου είκοσι χρόνια και είχε κατόπιν αποφυλακιστεί ύστερα από πιέσεις της Δύσης. Όταν ταξίδεψε αργότερα στη Γαλλία, τον ρώτησαν οι δημοσιογράφοι γιατί οι κομμουνιστές μισούσαν τους Χριστιανούς. Κι εκείνος τους διόρθωσε: δεν μισούσαν μόνο τους Χριστιανούς· μισούσαν τους πάντες.

«Αν υπάρχει μίσος, το μίσος θα απλωθεί» σημειώνει ο Αρχιεπίσκοπος κ. Ιωάννης. «Στην αρχή αποστρέφεται την άλλη θρησκεία· αργότερα, θα μισήσεις και τους ανθρώπους της δικής σου».

Τονίζει την κοινή ανθρώπινη φύση που μοιράζονται οι άνθρωποι όλοι. «Ο Άγιος Γρηγόριος Νύσσης έλεγε ότι το να μιλά κανείς για “ανθρώπους” στον πληθυντικό είναι αίρεση. Η ανθρώπινη φύση είναι μία, αλλά τα πρόσωπα είναι εκατομμύρια, όπως και στην Αγία Τριάδα που υπάρχει μία θεία ουσία, αλλά τρία πρόσωπα».

Στρέφεται στη θεολογία της εικόνας για να εξηγήσει γιατί ο διάλογος, τόσο μεταξύ των Ορθοδόξων Εκκλησιών όσο και μεταξύ των διαφορετικών θρησκευτικών παραδόσεων, αποτελεί πνευματική επιταγή, όχι απλώς πρακτική αναγκαιότητα.

«Ο διάλογος με τους άλλους είναι πολύ σημαντικός, γιατί είναι μια μορφή αποκάλυψης» λέει. «Όταν αρχίσεις να βλέπεις τον άλλον άνθρωπο, βλέπεις τότε την εικόνα του Θεού. Αν δούμε αυτή την εικόνα αληθινά, θα τον αγαπήσουμε».

Μια τέτοια θεώρηση της πίστης μπορεί να ανήκει μόνο σε κάποιον που διάβασε κάποτε το Ευαγγέλιο κρυφά, που βαπτίστηκε σε ένα υπόγειο, την ώρα που ένα παιδί κρατούσε απ' έξω σκοπιά. Ο Αρχιεπίσκοπος κ.κ. Ιωάννης γνώρισε την πίστη ως κάτι κρυφό. Σήμερα, λέει, η πίστη αυτή πρέπει να γίνει φανερή — σε ένα κοινό τραπέζι μαζί με φίλους από διαφορετικές θρησκείες, σε μια ηλικιωμένη γυναίκα που έχει σταματήσει να φοβάται τον γείτονα, στους πιστούς που έρχονται να κοινωνήσουν από το ίδιο Άγιο Ποτήριο.